

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **Vliv studia a stanice školy na časoprostorové chování vysokoškolských studentů**

Autor práce: **David Kadleček**

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Súčasnú obdobiu charakterizovanú rozšírením fyzického sveta o virtuálny, ako aj transformáciou a fragmentáciou činností si vyžaduje pohľad, ktorý sa sústreďuje na jednotlivcov a je schopný analyzovať ich rozmanité aktivity a interakcie v jednom integrovanom časovo-priestorovom prostredí. David Kadleček sa vo svojej diplomovej práci zameril na sledovanie a popis vzorov správania študentov Prírodovedeckej fakulty Univerzity Karlovej. Snaží sa tým prispieť k doposiaľ nedostatočne pokrytej problematike časovo-priestorového správania sa vysokoškolských študentov ako skupiny obyvateľov, ktorá sa vyznačuje veľkou variabilitou pohybu a zároveň vzájomnou odlišnosťou. Tému diplomovej práce preto hodnotím ako aktuálnu. Zároveň oceňujem, že cieľ práce nie je široko koncipovaný. Týka sa síce každodennej mobility vysokoškolských študentov, táto je ale analyzovaná z pohľadu hodnotenia vplyvu štúdia ako jedného zo životných projektov. Autor sa snaží odpovedať na otázku, ako fyzické navštevovanie školy ovplyvňuje správanie študentov v čase a priestore. Snahou je zachytiť variabilitu tohto správania v troch rôznych časových obdobiach (semestrálny týždeň, prázdninový týždeň a týždeň v skúškovom období) prostredníctvom kombinácie dotazníkového šetrenia a mobilnej aplikácie na zaznamenávanie pohybu jednotlivcov. Čiastkovým cieľom práce je prispieť do diskusie aj v teoretickej rovine, a to jednak v rámci konceptu priestoru aktivít, ktorý je v prípade vysokoškolských študentov v istej miere špecifický, a jednak pri zhodnotení podmienok, prínosov a obmedzení využitia mobilných aplikácií pri sledovaní časovo-priestorového správania jednotlivcov. Možno konštatovať, že ciele práce sú vhodne zvolené, jasne formulované, a čo je najpodstatnejšie, postupne v práci napĺňané.

Práce s literatúrou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

V zozname literatúry je uvedených 61 použitých zdrojov, ktorých výber považujem za dostatočný. Prácu s literatúrou hodnotím pozitívne - autor sa na relevantné zdroje neodkazuje len v teoretickej časti práce, ale o výsledky už uskutočnených štúdií sa viac menej opiera v rámci celej práce a podopiera nimi, prepája alebo diskutuje aj svoje závery. Dovolím si upozorniť, že v zozname použitej literatúry chýba práca Nemeškal, Pospíšilová a Ouředníček (2016), ktorú autor spomína na str. 27 a práca Menclová a Baštová (2006) je na str. 32 nesprávne odcitovaná. Pre úplnosť uvádzam, že k štúdiám, ktoré sa venujú časovo-priestorovému správaniu vysokoškolských študentov možno okrem Olomouca (Klapka a Roubalíková, 2010) a záverečných prác o Brne (Fasurová, 2014) a Ostrave (Linhartová, 2016) zaradiť aj České Budějovice (Pojsl, 2017).

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Rozmach informačno-komunikačných technológií posunul výskum v geografii času do novej roviny aj

v oblasti metod zberu dát, ich analýzy a spracovania. Autor si pre svoj výskum zvolil kombináciu denníkových záznamov a sledovania pohybu pomocou aplikácie Strava.com, ktorá sa pri testovaní ukázala ako najvhodnejšia z bežne používaných mobilných aplikácií určených na sledovanie pohybu jednotlivcov. Pri tomto type zberu dát som pravdupovediac očakávala vyšší počet respondentov, vzorka v podobe 15 študentov však na druhej strane autorovi umožnila kvalitatívne štetenie na úrovni špecifik jednotlivca. Hoci sa autor, ako sám priznáva, snažil skôr o to, aby do výskumu niekoho zapojil, nakoniec sa mu podarilo získať pomerne rôznorodú skupinu študentov (čo sa týka pohlavia, ročníka, bydlička, zamestnanosti a iných charakteristík).

Analytická časť práce (*správnosť a interpretácia výsledkov, detailnosť, štruktúra a provázanosť analýzy*)

Posudzovaná práca je vhodne rozčlenená do troch častí (teoretickej, metodologickej a aplikačnej). Jadrom je štvrtá kapitola, v ktorej sa autor venuje zvlášť hodnoteniu využitia času a zvlášť analýze priestorovej zložky správania sa vysokoškolských študentov. Každá dimenzia je rozdelená na niekoľko parciálnych tém (vychádzajúc z konceptu základní), čo zistené skutočnosti sprehľadňuje. Oba aspekty správania (čas, priestor) nie sú analyzované vyčerpávajúco, ale s ohľadom na cieľ práce (a teda primárne na zhodnotenie vplyvu štúdia a stanice školy na správanie sa študentov v čase a priestore). Tento fakt je obzvlášť viditeľný pri analýze priestorovej zložky každodennej mobility (podkapitola 4.2), v ktorej sa autor v podstate sústreďuje „len“ na zhodnotenie väzby stanice školy na všetky ostatné aktivity študentov v rôznych časových okamihoch (cez výpočet aktuálnej vzdialenosti jednotlivcov od stanice školy). Pri analýze využitia času skúma čas strávený v jednotlivých staniach, či presunmi medzi nimi a vzorce správania sa porovnáva v troch rôznych týždňoch, aj v rámci daného týždňa. Autor pracuje s priemernými výsledkami za celú skúmanú vzorku, pridanou hodnotou je, že výsledky porovnáva aj za viaceré podskupiny vytvorené z charakteristík základného súboru (rozdiele medzi pracujúcimi a nepracujúcimi, diplomantami a ostatnými ročníkmi, pražskými a mimopražskými študentami a pod.). Diskutované výsledky sú vizualizované vo forme tabuliek, grafov a obrázkov. Tie, ktoré sú včlenené priamo do textu práce odporúčam umiestniť čo najbližšie k textu, ktorý sa k nim vzťahuje.

K tejto časti si dovoľm ešte jednu pripomienku, a síce, v teoretických východiskách (Podkapitola 2. 2) mi chýba definovanie podstatného konceptu geografie času, a to *kontextu* (Ellegård, 1999: projektový, každodenný, sociálny a geografický kontext). Každý, s výnimkou sociálneho, je totiž v práci prítomný, osobitá pozornosť je dokonca venovaná priestoru aktivít a centrálnej úlohe bývania, miesta práce/školy či miesta, kde žijú priatelia a príbuzní (čo sú základné entity geografického kontextu), preto je prekvapujúce, že tento koncept geografie času nie je v teoretickej časti práce ani len spomenutý.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Oceňujem, že sa autor neobmedzil na strohý opis aktivít jednotlivcov, ale svoje zistenia sa snaží vysvetliť a predkladá ich zdôvodnenia. Na viacerých miestach ponúka aj isté zovšeobecnenia, hoci v mnohých prípadoch narážajú pokusy o akúkoľvek typizáciu či klasifikáciu na veľkosť skúmanej vzorky. Aj napriek nízkemu počtu respondentov však autor svojím výskumom dospel k viacerým zaujímavým skutočnostiam, ktoré konfrontuje s výsledkami ostatných štúdií z tejto oblasti.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující
 Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující
 Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

V nasledujúcej časti uvádzam niekoľko pripomienok k formálnej stránke a ku kvalite grafických príloh:

- Nevidím dôvod, prečo by mal byť názov podkapitoly 2.1 (New mobilities paradigm) v angličtine, keď v texte autor viackrát použil vhodný český ekvivalent.
- Autor v metodike práce uvádza: „Výzkum byl zaměřen na studenty geografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.“ (str. 34), pri interpretácii výsledkov sa čitateľ dozvie, že do výskumu bola zahrnutá aj jedna chemička (napr. str. 46).
- Názov kapitoly 4 v *Obsahu* je neúplný, vypadla z neho zmienka o zimnom semestri
- Názov podkapitoly 4. 1. 2 *Studenti a docházka do školy* pokladám za nevhodný, nakoľko evokuje skôr čas strávený dochádzaním do školy, zatiaľ čo náplňou podkapitoly je výskum času stráveného v škole (resp. otázka ako často, ako dlho a v akých častiach dňa sú študenti v škole). Odporúčam nazvať podkapitolu analogicky ako podkapitolu 4. 1. 3, a teda *Študenti a čas strávený v škole*.
- Čo predstavujú riadky v Tab. 2 (str. 39)? Ide o počet zastávok v jednotlivých staniaciach?
- Graf 6 a Prílohy 1 a 2 znázorňujú skutočné využitie času v jednotlivých kategóriách (viac menej staniaciach) a porovnávajú ho za rôzne sledované týždne. Nie je v nich však zachovaná rovnaká legenda (odporúčam dodržať rovnakú farebnú škálu).
- V Tab. 7 sú farebne odlišené jednotlivé aktuálne vzdialenosti od budovy školy, nie je však jasné podľa akého kritéria.
- V Obr. 3 až 5 chýba niečo ako legenda v mape (vysvetlenie, čo predstavujú krúžky (stanice), ich farebné rozlíšenie (jednotliví komunikační partneri), a pod.)
- Do Obr. 6 a 7, v ktorých autor prezentuje lokalizáciu pražských voľnočasových aktivít odporúčam znázorniť zopár záchytných bodov (budova školy, parky, základne domovov, keďže sa jedná o aktivity pražských respondentov, prípadne významné budovy) kvôli lepšej orientácii v priestore.
- Musím sa priznať, že v práci mi chýba 3D vizualizácia jednotlivých dráh, pomocou ktorej by sa zvýraznila úloha niektorých staníc v priestore, a názorne sa ukázali jednotlivé zväzky (bundles). Mimo iného by sa tým potvrdili mnohé zistenia, ako napr. to o rozdielnom postavení stanice školy ako zjednocujúceho, ale zároveň diferenciacného faktora (v škole sa cez deň vždy niekto nachádzal, ale nikdy nie všetci. „Maximálně aktuální počet KP v prostorách školy činil 8“, str. 48).

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Aj napriek pomerne nízkemu počtu respondentov zahrnutých do výskumu možno konštatovať, že autorovi sa podarilo vytvoriť cennú databázu každodennej mobility vysokoškolských študentov navštevujúcich Přírodovědeckou fakultu v Prahe. Pozitívne hodnotím, že sa autor nedal zlákať množstvom rôznych uhlov pohľadu, ktoré sa dali uplatniť pri výskume každodennej mobility a v práci sa skutočne sústreďuje na hodnotenie vplyvu štúdia a stanice školy na časovo-priestorové správanie študentov. Taktiež oceňujem, že pri interpretácii výsledkov si uvedomuje fakt, že špecifickosť (v

zmysle veľkej rôznorodosti) vysokoškolských študentov a veľkosť vzorky si vyžaduje opatrnejšiu interpretáciu výsledkov a nedovoľuje formuláciu prílišných zovšeobecnení. Napriek tomu, považujem výsledok diplomovej práce za vydarený pokus o podchytenie základných trendov časovo-priestorových vzorcov správania sa vysokoškolských študentov a identifikáciu podstatných faktorov, ktoré ich ovplyvňujú. Autorovi sa podarilo zachytiť viacero významných skutočností, z ktorých mnohé korešpondujú s predchádzajúcimi výskumami v tejto oblasti, ale zároveň poukázal aj na niektoré nové skutočnosti (mimo iného napr. dôležitosť skúmania v rôznych časových obdobiach, obohatenie výskumu týkajúceho sa aktuálneho priestoru aktivít).

Predloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

- Koľko komunikačných partnerov ste primárne oslovili do výskumu, resp. aký bol pomer oslovených a odmietnutých?
- Ako by ste vysvetlili fakt, že čas strávený presunom, bol v každom období semestra (teda bez ohľadu na to, či sa výskum uskutočnil počas výučby, skúškového obdobia, alebo prázdnin) viac menej rovnaký?
- Dá sa zhodnotiť, či existovali rozdiely v časovo-priestorovom správaní sa mužov a žien?
- Výber aplikácie zohráva významnú úlohu vzhľadom na rôzne druhy chýb pri zaznamenávaní času a pohybu. Uvádzate, že ste testovali 4 aplikácie, z ktorých ste uprednostnili aplikáciu Strava.com. Spôsobovali aplikácie Endomondo a Locus Map rovnakú chybu ako pôvodne zamýšľaná aplikácia Stopař? Alebo boli zvyšné dve aplikácie zaťažené aj inými chybami?

Datum: 19. 1. 2020

Autor posudku: Mgr. Michala Sládeková Madajová, PhD.

Podpis: